

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 235/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. Ing. I. I., V., vo veci namietaného porušenia „základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu“ podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2T/23/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. Ing. I. I. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. apríla 2013 doručená sťažnosť Mgr. Ing. I. I., V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie „základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu“ podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T/23/2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre trestný čin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, pričom vec jeho trestného obvinenia sa nachádza v štádiu súdneho konania.

V sťažnosti formuluje sťažovateľ túto argumentáciu:

«Sťažovateľ vidí porušenie jeho vyššie uvedených práv v nasledovných skutočnostiach:

Po vznesení obvinenia sa uskutočnil dňa 5.11.2009 od 8:50 hod výsluch sťažovateľa ako obvineného v Humennom. Výsluch bol prerušený o 15:20 hod. Na str. 13 zápisnice sa uvádza:

„Poznámka vyš.: Výsluch po vzájomnej dohode vyšetrovateľa, obvineného a obhajcu bol prerušený v čase 15:20 hod. a vo výsluchu bude pokračované dňa 6.11.2009 o 10:00 hod. v Bratislave, v priestoroch Odboru proti korupcii Bratislava na ul. Račianskej 45.“

Dňa 6.11.2009 od 10:10 hod. pokračoval výsluch sťažovateľa v Bratislave. Výsluch trval do 12:10 hod. Na str. 15 ods. 4 zápisnice o výsluchu obvineného - pokračovanie sa uvádza:

„Poznámka vyš.: Z dôvodov, aby bola dodržaná zákonná lehota uvedené v § 86 ods. 1 Trestného poriadku týkajúcu sa lehoty predloženia podnetu prokurátorovi na podanie návrhu na vzatie obvineného do väzby (návrh musí byť podaný tak, aby obvinený mohol byť najneskôr do 48 hodín od zadržania odovzdaný súdu) Vás upovedomujem, že Váš dnešný výsluch obvineného v prípade, že by trval viac ako 2 hodiny bude prerušený, avšak v ďalšom priebehu vyšetrovania budete mať právo sa k veci vyjadriť a prípadne doplniť svoju výpoveď.

Na str. 19 zápisnice o výsluchu obvineného - pokračovanie sa uvádza:

„Výsluch bol z hore uvedených dôvodov v čase o 12:10 hod. prerušený a bude v ňom pokračované buď vyšetrovateľom v stanovenom termíne alebo na základe žiadosti obvineného alebo jeho obhajcov.“

Dôkaz: - Zápisnica o výsluchu obvineného z 5.11.2009

- Zápisnica o výsluchu obvineného - pokračovanie z 6.11.2009

Sťažovateľ uvádza, že žiadne pokračovanie výsluchu sa až do skončenia vyšetrovania neuskutočnilo. Napriek tomu, že vyšetrovatel'ka uviedla v zápisnici o výsluchu obvineného zo 6.11.2009, že stanoví termín na pokračovanie výsluchu, neučinila tak. Vyšetrovatel'ka ignorovala aj viaceré výzvy obvineného - sťažovateľa, že chce dokončiť svoj výsluch. Neobstojí žiadna výhovorka vyšetrovatel'ky, že by sa sťažovateľ vyhýbal výsluchu, pretože od 5.11.2009 do 17.2.2009 bol sťažovateľ vo väzbe a vyšetrovatel'ka mohla kedykoľvek umožniť sťažovateľovi dokončiť jeho výsluch ako obvineného.

Sťažovateľ považuje postup vyšetrovatel'ky za tak flagrantné porušenie jeho práv chránených Ústavou a Dohovorom, že to nie je možné nijakým spôsobom ospravedlniť. Rovnako však sťažovateľ poukazuje, že jeho práva boli porušené aj postupom dozorujúceho prokurátora, ktorý ako strážca zákonnosti napriek tomu, že vedel, že postupom vyšetrovatel'ky bolo porušené právo sťažovateľa vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sú mu kladené za vinu, neumožnil mu navrhnúť vykonanie dôkazov, či označiť dôkazy svedčiace v prospech sťažovateľa, nevytkol túto nezákonnosť vyšetrovatel'ke, prijal od nej návrh a podanie obžaloby a túto aj dňa 23.7.2012 na Špecializovaný trestný súd v Pezinku podal napriek tomu, že mal možnosť nezákonné konanie vyšetrovatel'ky odstrániť a napraviť.

V konečnom dôsledku pochybil aj najmä Špecializovaný trestný súd v Pezinku, ktorý pri predbežnom prejednaní obžaloby dňa 14.3.2013 na verejnom zasadnutí rozhodol uznesením tak, že nariadil hlavné pojednávanie, pričom pri tak závažných procesných chybách v postupe vyšetrovatel'ky aj prokurátora mal pri rozhodovaní vziať tieto do úvahy a obžalobu odmietnuť a vrátiť vec prokurátorovi. Ak nie je umožnené vyšetrovateľom ani prokurátorom vyjadriť sa obvinenému k vznesenému obvineniu a použiť argumenty a poukázať na dôkazy svedčiace v prospech obvineného, pričom aj prvostupňový súd neodstránil toto flagrantne porušené právo na obhajobu, ale nariadil hlavné pojednávanie, pričom je jasné, ako to vyplýva z výpovede sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní obžaloby dňa 14.03.2013, že konajúci súd nebude mať možnosť odstrániť tieto procesné pochybenia, naopak, postupom vyšetrovateľa a dozorujúceho prokurátora „už“ došlo k tomu, že boli zničené a odstránené dôkazy svedčiace v prospech dnes „už obžalovaného“, čím boli hrubým spôsobom porušené ústavné práva sťažovateľa.»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ v závere sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva „na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru“, zrušil uznesenie Špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-2T/23/2012 zo 14. marca 2013, v rozsahu zrušenia vrátil vec Špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta porušenie „základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu“ podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru. Takto formulovaný petit sťažnosti je neurčitý, ale najmä nekorešponduje s odôvodnením sťažnosti, ktoré svojím obsahom smeruje skôr k námietkam porušenia základného práva sťažovateľa na obhajobu zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy v spojení s právom na súdnu a inú právnu ochranu zaručeným čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sťažovateľ vidí v pochybení orgánov činných v trestnom konaní, ktoré ho podľa jeho názoru ukrátili na jeho právach súvisiacich s realizáciou obhajoby, a tiež v postupe Špecializovaného trestného súdu, ktorý podľa sťažovateľa nezjednal v tomto smere nápravu, a neposkytol tak označeným základným právam ochranu. Ústavný súd pri predbežnom posúdení sťažnosti bral do úvahy tieto jej nedostatky, ale pridržiavajúc sa zásad procesnej ekonómie nevyzýval sťažovateľa na jej doplnenie najmä z dôvodu rozhodnutia uvedeného vo výroku tohto uznesenia, ku ktorému bolo možné dospieť aj samotným preskúmaním sťažnosti a jej príloh.

Z obsahu citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb namietajúcich porušenie svojich základných práv a slobôd len vtedy, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany označeného základného práva alebo slobody, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným orgánom verejnej moci, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody len za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99).

Ústavný súd konštatuje, že trestná vec sťažovateľa sa nachádza v štádiu prebiehajúceho prvostupňového konania, v rámci ktorého Špecializovaný trestný súd ešte o meritornej otázke trestného obvinenia nerozhodol.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti prihliada na to, že nie je iba jeho povinnosťou (ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti) zabezpečovať v rámci svojej

rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné sudy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Danú skutočnosť zohľadňuje napokon aj znenie čl. 127 ods. 1 ústavy limitujúce právomoc ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd iba v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania.

Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného náprava procesných pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že platná právna úprava trestného konania v súčasnosti umožňuje sťažovateľovi ako obžalovanému v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany základných práv a slobôd garantovaných ústavou, ako aj práv zaručených dohovorom v ďalšom priebehu konania (na hlavnom pojednávaní, prípadne prostredníctvom riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov). Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa zákonnosti postupov orgánov činných v trestnom

konaní v rámci prípravného konania na hlavnom pojednávaní pred prvostupňovým súdom, prípadne využitím opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) v trestnom konaní.

Právna úprava trestného konania vychádza zo zásady bezprostrednosti, ktorou sa riadi dokazovanie na hlavnom pojednávaní a podľa ktorej má súd rozhodovať len na základe dôkazov, ktoré boli vykonané v konaní pred súdom (§ 2 ods. 19 Trestného poriadku). Právna úprava dokazovania na hlavnom pojednávaní (§ 258 a nasledujúce Trestného poriadku) sa pritom riadi zásadami kontradiktórnosti a rovnosti zbraní a umožňuje obhajobe aktívne sa podieľať na vykonávaní jednotlivých dôkazov, navrhovať dôkazy, ako aj namietat' nezákonnosť alebo spochybňovať vierohodnosť dôkazov proti obžalovanému. Súd je pritom povinný pri svojom rozhodnutí prihliadať len na skutočnosti, ktoré boli prebraté na hlavnom pojednávaní, a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na hlavnom pojednávaní vykonané (§ 278 ods. 2 Trestného poriadku). Obhajobe musí umožniť vyjadriť sa ku každému z vykonaných dôkazov a prípadne navrhnúť doplnenie dokazovania (§ 272 ods. 2 Trestného poriadku). Vzhľadom na štádium konania v sťažovateľovej trestnej veci, s prihliadnutím na právnu úpravu dokazovania na hlavnom pojednávaní a na systém opravných prostriedkov v rámci úpravy trestného konania pred súdom bude môcť sťažovateľ argumentáciu obhajoby k zákonnosti, úplnosti a hodnovernosti dôkazov proti obžalovanému namietat' v ďalšom priebehu konania, pretože podkladom na rozhodnutie súdu v jeho veci budú dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní (a nie v prípravnom konaní). Navyše, v právomoci súdu oprávneného konať o prípadnom odvolaní obžalovaného a taktiež v právomoci súdu konajúceho o prípadnom dovolaní je zrušiť napádané rozhodnutie súdu nižšej inštancie pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby [§ 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku], resp. zrušiť napádané rozhodnutie súdu nižšej inštancie pre porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].

Vzhľadom na tieto skutočnosti dospel ústavný súd k názoru, že sťažovateľ má v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie súdmi oprávnenými konať v jeho trestnej

veci. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov.

Nevyužitie uvedených možností ochrany označených práv sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2013